

**THE FINLAND
ARBITRATION
INSTITUTE**

VÄLIMIEHEN OHJE

**Keskuskauppakamarin välimiesmenettelysääntöjen
mukaisessa menettelyssä**

1.3.2018

SISÄLLYS

1.	Yleistä	3
2.	Välimiehen esteettömyys ja ilmoitusvelvollisuus välimiestehtävää vastaanottaessa.....	3
3.	Välimiehen velvollisuus ratkaista riita joutuisasti ja kustannustehokkaasti	4
4.	Riidan arvo ja välimiehen informointivelvollisuus	5
5.	Kuluennakko.....	6
6.	Välimiehen palkkio.....	8
7.	Välimiehen kulut	9
8.	Välimiesoikeuden sihteerille maksettavat korvaukset	10
9.	Välimiehen palkkioon liittyvät verokysymykset	11
10.	Välitystuomion sisältövaatimukset	11

1. Yleistä

1.1 Ohjeen tarkoituksena on antaa välimiehille käytännön neuvoja menettelyn järjestämisestä sekä välimiesten palkkioiden ja kulujen maksamisesta välimiesmenettelyssä, joka käydään 1.6.2013 voimaan tulleiden Keskuskauppakamarin välimiesmenettelysääntöjen ("säännöt") mukaisesti. Ohje täydentää säännöissä ja erillisessä ohjeessa sihteerin käytöstä annettuja määräyksiä. Ohje koskee sekä yksi- että kolmijäsenistä välimiesoikeutta.

1.2 Ohje ei ole säännöistä erillinen menettelytapamääräys. Ohjeen noudattamatta jättämisestä ei myöskään pidä tulkita välitystuomion moiteperusteeksi.

2. Välimiehen esteettömyys ja ilmoitusvelvollisuus välimiestehtävää vastaanottaessa

2.1 Sääntöjen mukaan välimiehen on oltava puolueeton ja riippumaton asianosaisista koko välimiesmenettelyn ajan (20.1 §). Ennen kuin Keskuskauppakamarin välimieslautakunta ("lautakunta") vahvistaa välimiehen nimeämisen tai määrää välimiehen, välimiesehdokkaan on toimitettava lautakunnalle allekirjoittamansa asiakirja, jossa hän ilmoittaa suostuvansa välimieheksi, olevansa puolueeton ja riippumaton ja että hänellä on riittävästi aikaa välimiestehtävän hoitamiseen ("esteettömyysilmoitus"). Välimiehen on esteettömyysilmoituksessa mainittava kaikki sellaiset seikat, jotka ovat omiaan aiheuttamaan perusteltuja epäilyjä hänen puolueettomuudestaan tai riippumattomuudestaan (20.2 §).

2.2 Välimies voidaan julistaa esteelliseksi, jos ilmenee seikkoja, jotka ovat objektiivisesti arvioiden omiaan aiheuttamaan perusteltuja epäilyjä hänen puolueettomuudestaan tai riippumattomuudestaan (22.1 §). Välimiesehdokkaan sanktioitu ilmoitusvelvollisuus käsittää tällaiset seikat. Välimiesehdokkaan on kuitenkin suositeltavaa ilmoittaa asianosaisille myös sellaiset seikat, jotka eivät ehkä sinänsä riitä välimiehen julistamiseen esteelliseksi, mutta joiden välimiesehdokka olettaa voivan herättää asianosaisten subjektiivisia epäilyjä välimiehen puolueettomuudesta tai riippumattomuudesta. Asianosaisilla on tällöin mahdollisuus reagoida välimiesehdokkaan ilmoitukseen ja välimiesehdokkaalla mahdollisuus harkita asianosaisten reaktion perusteella, ottaako välimiestehtävän lopulta vastaan vai luopuuko siitä. Jos välimiesehdokka on epätietoinen tietyn seikan ilmoitusvelvollisuudesta, seikka on varovaisuussyistä suositeltavaa ilmoittaa asianosaisille.

2.3 Ilmoitusvelvollisuuden alaa arvioidessaan välimiesehdokka voi hakea johtoa Kansainvälisen asianajajaliiton (International Bar Association, jäljempänä "IBA") esteellisyyttä kansainvälisessä välimiesmenettelyssä koskevista ohjeista (IBA Guidelines on Conflicts of Interest in International Arbitration (2014), jäljempänä "IBA-ohjeet"). Ne sisältävät ei-tyhjentyviksi tarkoitetut esimerkkiluettelot tilanteista, joissa välimiesehdokkaalla tyypillisesti joko katsotaan olevan aihe tietystä seikasta ilmoittamiseen (ns. "oranssi lista") tai joissa tällaista ilmoitusvelvollisuutta ei katsota olevan (ns. "vihreä lista"). IBA-ohjeet sisältävät myös esimerkkiluettelot tilanteista, joissa henkilö ei voi häntä rasittavan vakavan esteellisyyssperusteen vuoksi toimia välimiehenä edes asianosaisten suostumuksin (ns. ehdoton (non-waivable) "punainen lista") tai joissa välimiehenä toimiminen edellyttää sitä, että asianosaiset nimenomaisesti hyväksyvät tämän tietoisena seikasta, joka objektiivisesti arvioiden muodostaa lähtökohtaisesti esteellisyyssperusteen (ns. tahdonvaltainen (waivable) "punainen lista").

2.4 IBA-ohjeet löytyvät internet-sivuilta <http://www.ibanet.org/>.

3. Välimiehen velvollisuus ratkaista riita joutuisasti ja kustannustehokkaasti

3.1 Välimiesoikeuden on kohdeltava asianosaisia tasapuolisesti ja varattava näille tarpeellinen tilaisuus asiansa ajamiseen (25.2 §). Samalla välimiesoikeuden on kuitenkin huolehdittava siitä, että asia voidaan käsitellä tehokkaasti aiheuttamatta tarpeettomia kustannuksia tai viivästymisiä (25.3 §). Välimiesoikeuden on harjoitettava tarvittaessa aktiivista prosessinjohtoa menettelyn joutuisuuden varmistamiseksi ja kustannustehokkuuden edistämiseksi.

3.2 Välimiesoikeuden on pidettävä menettelyn alussa järjestäytymisistunto, jossa välimiesoikeuden on pyrittävä sopimaan asianosaisten kanssa asian jatkokäsittelyn tavasta ja aikataulusta sekä tasapuolisesta ja kustannustehokkaasta todistelun vastaanottamisesta (29.1 §). Tämä voi käsittää muun ohella sopimisen kirjelmien lukumääristä ja määräpäivistä, kirjallisten todisteiden esittämistavasta ja –aikataulusta, mahdollisten asiakirjojen esittämisvaatimusten (ns. editio) esittämis- ja käsittelytavasta, suullisen käsittelyn ajankohdasta ja menettelytavoista todistajia kuultaessa sekä mahdollisten kirjallisten todistajankertomusten ja asiantuntijalausuntojen käyttötavasta ja esittämisajankohdasta. Elleivät asianosaiset pääse järjestäytymisistunnossa tai muuten yksimielisyyteen asian jatkokäsittelyn tavasta ja aikataulusta, välimiesoikeus päättää näistä asianosaisia kuultuaan (25.1 §).

3.3 Järjestäytymisistunto voidaan pitää joko fyysisenä tapaamisena, puhelin- tai videoneuvotteluna taikka muulla vastaavalla tavalla. Välimiesoikeus päättää istunnon toteutustavasta asianosaisia kuultuaan (29.3 §). Järjestäytymisistunnon tarkoitus huomioon ottaen on yleensä riittävää, että asianosaisten puolelta siihen osallistuvat ainoastaan näiden asiamiehet. Välimiesoikeus voi kuitenkin kehottaa myös asianosaisten muita edustajia osallistumaan istuntoon, jos välimiesoikeus pitää tätä perusteltuna asianosaisten sitouttamiseksi menettelyn aikatauluun tai muista syistä.

3.4 Välimiesoikeus voi jättää järjestäytymisistunnon pitämättä vain poikkeustapauksessa, jos välimiesoikeus katsoo, että istunto on tarpeeton (29.1 §). Näin voi olla lähinnä silloin, jos riidan arvo on vähäinen, juttu on yksinkertainen ja järjestäytymisistunnon pitämisestä aiheutuisi olosuhteisiin nähden tarpeettomia kustannuksia.

3.5 Järjestäytymisistunnon yhteydessä, tai pian sen jälkeen, välimiesoikeuden on laadittava ja vahvistettava menettelyn prosessiaikataulu, joka tulee toimittaa viivytyksettä asianosaisille ja lautakunnalle. Vahvistaessaan prosessiaikataulun välimiesoikeuden tulee ottaa huomioon asianosaisten näkemykset, asianosaisten tasapuolinen kohtelu, asian joutuisa käsittely ja kustannustehokkuus (30 §).

3.6 Prosessiaikataulussa on hahmoteltava välimiesmenettelyn kulku niin tarkoin kuin menettelyn alkuvaiheessa on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Välimiesoikeuden on pyrittävä organisoimaan ja aikatauluttamaan menettelyn kulku siten, että lopullinen välitystuomio voidaan antaa sääntöjen edellyttämässä 9 kuukauden määräajassa (42 §). Jos prosessiaikataulua on olosuhteiden muuttumisen vuoksi myöhemmin tarpeen tarkistaa, välimiesoikeuden tulee toimittaa päivitetty prosessiaikataulu asianosaisille ja lautakunnalle viivytyksettä. Lautakunnalle tuleva kappale prosessiaikataulusta ja sen mahdollisista päivitetystä versioista pyydetään lähettämään sähköpostitse osoitteeseen info@arbitration.fi.

3.7 Välimiesoikeuden aktiivisesta prosessinjohtosta huolimatta asianosaiset saattavat toisinaan muuttaa vaatimuksiaan tai niiden perusteita taikka esittää jatkuvasti lisää todistelua tavalla, joka vaikeuttaa asian tehokasta kä-

sittelyä, lisää prosessikustannuksia ja vaarantaa prosessiakataulun toteutumisen. Menettelyn tehostamiseksi välimiesoikeus voi asettaa ennen 34 §:ssä tarkoitettua suullista käsittelyä määräpäivän, jonka jälkeen asianosaiset eivät saa esittää pääasiaan liittyviä uusia vaatimuksia, väitteitä tai kirjallisia todisteita taikka nimetä uusia todistajia, ellei välimiesoikeus poikkeustapauksessa salli sitä (33.3 §). Ennen määräpäivän asettamista välimiesoikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluiksi.

3.8 Välimiesoikeuden on ilmoitettava lopullisen välitystuomion arvioitu antamisajankohta asianosaisille ja lautakunnalle etukäteen. Ilmoitus tulee tehdä niin pian kuin mahdollista suullisen käsittelyn päätyttyä tai välimiesoikeuden saatua asianosaisilta viimeiset näiltä pyydyt kirjelmät. Samalla välimiesoikeuden on julistettava menettely päättyneeksi. Menettelyn päättyneeksi julistamisen jälkeen asianosaiset eivät saa esittää uusia vaatimuksia, väitteitä tai todistelua, ellei välimiesoikeus poikkeustapauksessa salli sitä (39 §).

3.9 Välimiesoikeuden on annettava lopullinen välitystuomio 9 kuukauden kuluessa siitä, kun välimiesoikeus on saanut jutun asiakirjat lautakunnalta. Jos välimiehiä on useampi kuin yksi, määräaika alkaa siitä, kun kaikki välimiehet ovat vastaanottaneet asiakirjat (5.2 §). Tarvittaessa välimiesoikeus voi hakea tuomion antamisen määräaikaan pidennystä tekemällä lautakunnalle perustellun kirjallisen pyynnön hyvissä ajoin ennen määräajan päättymistä. Lautakunta voi poikkeustapauksessa myöntää pidennystä tuomion antamisen määräaikaan myös oma-aloitteisesti (42 §).

3.10 Jos lautakunta katsoo, että menettelyn viivästyminen johtuu välimiesoikeudesta, lautakunta voi ottaa tämän seikan huomioon välimiesoikeuden palkkiota alentava tekijänä (liite II, 5.4 §).

4. Riidan arvo ja välimiehen informointivelvollisuus

4.1 Välimiesoikeuden on viipymättä ilmoitettava lautakunnalle, jos riidan arvo nousee siten, että sillä voi olla vaikutusta liitteen II 1.1 §:n hakemusmaksun määrään (liite II, 1.7 §). Lautakunta voi tällöin kehottaa asianosaista maksamaan korotetun hakemusmaksun asettamassaan määräajassa. Jos asianosainen ei maksa korotettua hakemusmaksua määräajassa, lautakunta voi määrätä, että välimiesoikeuden on katsottava asianosaisen peruuttaneen korotetun vaatimuksensa (sääntöjen 7.3, 9.4 ja 10.9 §).

Esimerkki: välimiesoikeudelle syntyy liitteen II 1.7 §:ssä tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus, jos alun perin 1 000 000 euron suuruisen vaatimuksen esittänyt kantaja korottaa vaatimuksensa määrää menettelyn aikana 2 500 000 euroon. Koska vaatimuksen määrä nousee yli 1.1(b) §:n 2 000 000 euron kynnyksarvon, kantajan hakemusmaksun määrä nousee 3 000 eurosta 5 000 euroon. –Vastaavasti välimiesoikeuden on ilmoitettava 1.7 §:n mukaisesti lautakunnalle, jos alun perin 6 000 000 euron suuruisen vastakanne- tai kuittausvaatimuksen esittänyt vastaaja korottaa vastakanne- tai kuittausvaatimuksensa määrää 12 000 000 euroon. Koska vaatimuksen määrä nousee yli 1.1(c) §:n 10 000 000 euron kynnyksarvon, vastaajan hakemusmaksun määrä nousee 5 000 eurosta 8 000 euroon.

4.2 Korkovaatimusta ei oteta huomioon riidan arvoa laskettaessa. Jos korkovaatimuksen määrä kuitenkin ylittää pääomavaatimuksen määrän, riidan arvo lasketaan korkovaatimuksen määrän perusteella, eikä pääomavaatimuksen määrää oteta tällöin huomioon (liite II, 1.3 §).

4.3 Lautakunnalle on suoritettava hakemusmaksu vain liitteen II 1.1 §:ssä tarkoitetuista vaatimuksista. Näitä ovat kantajan aloittamishakemuksessa esitetyt vaatimukset, vastaajan vastakante- ja kuittausvaatimukset, sääntöjen 10 §:n liittämishakemuksessa esitetyt vaatimukset sekä edellä mainittujen vaatimusten mahdolliset korotukset menettelyn aikana. Välimiesmenettelyssä, jossa on useampi kuin kaksi asianosaista, asianosaiset voivat lisäksi esittää 11 §:n mukaisesti vaatimuksia menettelyn muita asianosaisia vastaan ennen kuin lautakunta toimittaa jutun asiakirjat välimiesoikeudelle ja välimiesoikeuden luvalla sen jälkeenkin (11.5 §). Lautakunta ei peri asianosaisilta hakemusmaksua tällaisista vaatimuksista, mutta nekin luetaan mukaan laskettaessa liitteen II 4.2 ja 5.3 §:ssä tarkoitettua riidan arvoa, jonka perusteella lautakunnan hallinnointimaksu ja välimiesoikeuden palkkio määräytyvät. Tässäkin tapauksessa riidan arvoa laskettaessa otetaan pääsääntöisesti huomioon vain pääomavaatimusten määrä, muttei korkovaatimuksia (liite II, 1.3 §).

Esimerkkejä 11 §:ssä tarkoitetuista vaatimuksista moniasianosaismenettelyssä ovat vaatimukset, joita (a) yksi tai useampi vastaaja esittää yhtä tai useampaa muuta vastaajaa kohtaan, (b) yksi tai useampi kantaja esittää yhtä tai useampaa muuta kantajaa kohtaan, (c) sääntöjen 10 §:n mukaisesti menettelyyn liitetty kolmas taho esittää yhtä tai useampaa vastaajaa tai kantajaa kohtaan, tai (d) muu kuin 10 §:n liittämishakemuksen tehnyt asianosainen esittää menettelyyn liitettyä kolmatta taho kohtaan.

5. Kuluennakko

5.1 Lautakunta määrää luonteeltaan kansainvälisessä välimiesmenettelyssä kuluennakon, jonka on vastattava sääntöjen 47.2(a)–(d) §:ssä tarkoitettujen välimiesmenettelyn kustannusten oletettua määrää. Lautakunta voi harkintansa mukaan määrätä kuluennakon myös kotimaisessa välimiesmenettelyssä (48 §). Asianosaiset voivat esittää lautakunnalle näkemyksensä kuluennakon tarpeellisuudesta, mutta lautakunta ei ole sidottu asianosaisten näkemyksiin.

5.2 Kuluennakon määrää harkitessaan lautakunta ottaa huomioon, tuleeko välimiesten palkkioihin mahdollisesti lisättäväksi arvonnlisävero. Lautakunta voi tällöin korottaa kuluennakkoa arvonnlisäveron osuutta vastaavalla määrällä. Kunkin välimiehen on ilmoitettava lautakunnalle välimiestehtävän vastaanottaessaan, laskuttaako välimies palkkion yrityksensä tai työnantajansa lukuun, onko välimiehen palkkio arvonnlisäveronalaista ja mikä on arvonnlisäveroprosentti.

5.3 Kun lautakunta on määrännyt kuluennakon, asianosaisten on maksettava se kokonaisuudessaan, ennen kuin lautakunta toimittaa jutun asiakirjat välimiesoikeudelle (24 §). Jos asianosainen ei maksa osuuttaan kuluennakosta, lautakunta varaa vastapuolelle tilaisuuden maksaa puuttuva osuus toisen asianosaisten puolesta lautakunnan asettamassa määräajassa. Jos vastapuoli maksaa puuttuvan osuuden, välimiesoikeus voi antaa vastapuolen pyynnöstä osatuomion tällaisen maksun korvaamisesta sääntöjen 43(a) §:n mukaisesti (liite II, 2.6 §).

5.4 Lautakunta maksaa välimiesmenettelyn kustannukset kuluennakosta pääsääntöisesti vasta sen jälkeen, kun välimiesoikeus on antanut lopullisen välitystuomion, vahvistanut asianosaisten sovinnon välitystuomiolla tai tehnyt päätöksen menettelyn lopettamisesta (sääntöjen 48.4 §). Lautakunta voi kuitenkin välimiesoikeuden perustelusta pyynnöstä maksaa kuluennakosta korvausta välimiesoikeudelle 47.2(b)–(c) §:ssä tarkoitetuista kuluista jo

menettelyn aikana (48.3 §). Välimiesoikeyden palkkiota tehdystä työstä lautakunta ei sen sijaan lähtökohtaisesti maksa välimiesoikeydelle kuluennakosta menettelyn aikana, vaan vasta sen jälkeen, kun välimiesoikeyus on antanut lopullisen tai sovinnon vahvistavan välitystuomion taikka tehnyt päätöksen menettelyn lopettamisesta.

Välimiesoikeydelle aiheutuneiden kulujen tulee olla määrältään merkittäviä, jotta lautakunta mak-saa niistä välimiesoikeydelle korvausta kuluennakosta jo menettelyn aikana. Kyse voi olla esimer-kiksi välimiesoikeyden määräämälle asiantuntijalle maksetuista palkkioista ja kuluista, välimiesoi-keuden istuntoja tai suullista käsittelyä varten tarvittavien neuvottelutilojen vuokratilustannuksista, suullisen käsittelyn järjestämiseen liittyvistä tulkkaus-, pikakirjoitus- tai muista vastaavista kustan-nuksista taikka välimiesten matka- tai majoituskuluista.

5.5 Lautakunta voi muuttaa kuluennakon määrää ja määrätä asianosaiset maksamaan lisää kuluennakkoa menet-telyn missä vaiheessa tahansa, jos lautakunta pitää tätä tarpeellisenä ottaen huomioon riidan arvon muuttuminen, välimiesoikeyden kulujen kasvu, jutun vaikeusasteen lisääntyminen tai muut merkitykselliset seikat (liite II, 2.5 §). Välimiesoikeyden on ilmoitettava lautakunnalle seikoista, jotka välimiesoikeyden käsityksen mukaan ovat luon-teeltaan sellaisia, että lautakunta saattaa katsoa niiden perusteella aiheelliseksi korottaa kuluennakon määrää.

Lautakunta voi korottaa kuluennakkoa esimerkiksi seuraavissa tilanteissa: (a) riidan arvo nousee merkittävästi sen johdosta, että joku asianosaisista esittää uuden vaatimuksen tai korottaa aiemmin esittämänsä vaatimuksen määrää; (b) välimiesoikeyden kulut lisääntyvät sen vuoksi, että välimiesoikeyus päättää määrätä asiantuntijan sääntöjen 35.1 §:n mukaisesti; tai (c) jutun luonne tai olosuh-teet muuttuvat siten, että menettely vaatii välimiehiltä merkittävästi enemmän työtä ja aikaa kuin mitä lautakunta ennakoi kuluennakon alun perin määrätessään.

5.6 Jos asianosainen laiminlyö maksaa lautakunnan määräämän korotetun kuluennakon, lautakunta voi määrätä, että välimiesoikeyden on tehtävä päätös menettelyn lopettamisesta tai katsottava asianosaisen peruuttaneen vaa-timuksensa siltä osin kuin kuluennakkoa ei ole maksettu (liite II, 2.6 §).

5.7 Jos lautakunta ei ole määrännyt kuluennakkoa, välimiesoikeydella on oikeus pyytää asianosaisilta kuluennakko sääntöjen 47.2(a)–(c) §:ssä tarkoitettujen välimiesoikeyden palkkion ja kulujen maksamisen vakuudeksi (48.5 § ja liite II, 3 §). Välimiesoikeyden tulee sopia asianosaisten kanssa kuluennakon käytännön yksityiskohdista, kuten kehotetaanko asianosaisia avaamaan välimiesoikeyden nimiin erillinen pankkitili, jolle kuluennakoksi tarkoitettut varat maksetaan vai voidaanko varat maksaa esimerkiksi tietyn asianajotoimiston korkoa kerryttämättömälle asia-kasvarain tilille.

5.8 Jos välimiesoikeyus on määrännyt kuluennakon, se voi periä kulunsa ja palkkionsa kuluennakosta vasta menet-telyn päätyttyä, ellei välimiesoikeyus ole saanut asianosaisilta ja lautakunnalta nimenomaista suostumusta kulujen ja/tai palkkioiden perimiseen kuluennakosta jo menettelyn aikana (liite II, 3.6 §). Lautakunta ei lähtökohtaisesti anna välimiesoikeydelle lupaa palkkioiden perimiseen välimiesoikeyden määräämästä kuluennakosta menettelyn aikana, ellei tähän ole erityisiä syitä.

6. Välimiehen palkkio

6.1 Ennen kuin välimiesoikeus antaa lopullisen välitystuomion, vahvistaa asianosaisten sovinnon välitystuomiolla tai tekee päätöksen menettelyn lopettamisesta, sen on pyydettävä lautakuntaa vahvistamaan sääntöjen 47.2(a)–(d) §:ssä tarkoitetut välimiesmenettelyn kustannukset (47.3 §). Samalla välimiesoikeuden on ilmoitettava lautakunnalle riidan lopullinen arvo.

6.2 Lautakunta määrää sille tulevan hallinnointimaksun ja välimiesoikeuden palkkiot liitteen II taulukkojen A ja B perusteella. Välimiesoikeuden palkkioita määrätessään lautakunta ottaa riidan rahamääräisen arvon lisäksi huomioon jutun vaikeusasteen, kunkin välimiehen menettelyyn käyttämän ajan sekä välimiehen tehokkuuden ja asian hoitamisessa osoittaman taidon (liite II, 5.4 §).

6.3 Lautakunta määrää ainoan välimiehen tai välimiesoikeuden puheenjohtajan palkkion pääsääntöisesti taulukosta B ilmenevän riidan arvon osoittamalle mediaanitasolle, ellei asiassa ilmene syitä, joiden perusteella palkkio olisi asetettava tätä korkeammalle tai matalammalle. Jos välimiesoikeus katsoo, että palkkiota tulisi korottaa mediaanitasosta, välimiesoikeus voi esittää käsityksensä asiasta lautakunnalle kirjallisesti perusteluineen samalla kun välimiesoikeus pyytää lautakuntaa vahvistamaan välimiesmenettelyn kustannukset sääntöjen 47 §:n mukaisesti. Perusteita, jotka saattavat yksittäistapauksessa oikeuttaa palkkion korottamisen mediaanitasosta, ovat esimerkiksi asianosaisten, vaadekohtien tai prosessiväitteiden suuri määrä, kirjallisen tai henkilötodistelun huomattava laajuus, juridisten riitakysymysten poikkeuksellinen vaativuus taikka menettelyssä käytetyt useat kielet. Välimiesoikeus voi muiden tietojen ohella ilmoittaa lautakunnalle tehtävän hoitamiseen käyttämänsä ajan sekä asianosaisten arvonlisäverottomien oikeudenkäyntikulujen määrän.

6.4 Sääntöjen mukaan lautakunta voi poiketa taulukon B mukaisista välimiehen palkkiomääristä vain poikkeustapauksessa (liite II, 5.2 §). Lautakunta tulkitsee poikkeussäännöstä käytännössä tiukasti.

6.5 Kun välimiesoikeus on kolmijäseninen, välimiesoikeuden kokonaispalkkio saa pääsääntöisesti olla enintään kaksi ja puoli kertaa välimiesoikeuden puheenjohtajan palkkion suuruinen (liite II, 5.5 §). Jos välimiesoikeus katsoo, että lautakunnan tulisi poiketa tästä pääsäännöstä, välimiesoikeus voi esittää käsityksensä asiasta lautakunnalle kirjallisesti perusteluineen samalla kun välimiesoikeus pyytää lautakuntaa vahvistamaan välimiesmenettelyn kustannukset sääntöjen 47 §:n mukaisesti.

6.6 Kun välimiesoikeus on kolmijäseninen, lautakunta määrää pääsääntöisesti 40–50 prosenttia välimiesoikeuden kokonaispalkkiosta puheenjohtajalle ja 25–30 prosenttia kullekin jäsenelle. Lautakunta voi kuitenkin välimiehä kuultuaan jakaa kokonaispalkkion muulla tavoin välimiesten keskinäisessä suhteessa (liite II, 5.6 §). Välimiesoikeuden jäsenten tulisi neuvotella asiasta keskenään ja, ottaen huomioon kunkin välimiehen tekemän työn määrä ja laatu, pyrkiä esittämään lautakunnalle yhteinen ehdotuksensa välimiesoikeuden palkkion jakautumisesta välimiesten keskinäisessä suhteessa samalla, kun välimiesoikeus pyytää lautakuntaa vahvistamaan välimiesmenettelyn kustannukset.

6.7 Liitteen II hallinnointimaksua koskevaa taulukkoa A ja välimiehen palkkiota koskevaa taulukkoa B ei voida sellaisinaan soveltaa, jos välimiesmenettely päättyy ennen lopullisen välitystuomion antamista esimerkiksi siksi,

että kantaja peruuttaa vaatimuksensa, asianosaiset sopivat riitansa tai välimiesoikeus tekee menettelyn lopettamis- päätöksen sen vuoksi, ettei asianosaisten välillä ole pätevää tai riitaan soveltuvaa välityssopimusta. Tällöin lautakunta määrää välimiesten palkkiot ja lautakunnan hallinnointimaksun tapauskohtaisesti ottaen huomioon, kuinka pitkälle menettely on edennyt, välimiesten ja lautakunnan työn määrä sekä muut merkitykselliset seikat (liite II, 6.1 §).

6.8 Kun välimies on erotettu tehtävästään sääntöjen 23 §:n mukaisesti, lautakunta määrää välimiehen palkkion ottaen huomioon välimiehen työn määrä, erottamisen syy ja muut merkitykselliset seikat (liite II, 6.2 §). Määrätes- sään välimiesoikeuden palkkiot lautakunta pääsääntöisesti vähentää erotetulle välimiehelle mahdollisesti makse- tun palkkion siitä palkkiosta, jonka lautakunta määrää maksettavaksi hänet korvanneelle uudelle välimiehelle.

7. Välimiehen kulut

7.1 Välimiehillä on sääntöjen 47.2(b)–(c) §:n mukaisesti oikeus saada korvaus välimiesmenettelystä aiheutuneista kohtuullisista matka- ja majoituskuluista, muista vastaavista kuluista sekä kuluista, joita heille on aiheutunut asi- antuntijan käyttämisestä tai muusta välimiesoikeuden menettelyn aikana tarvitsemasta avusta. Lautakunta arvioi kulujen kohtuullisuuden ja päättää niiden korvaamisesta välimiehille (liite II, 5.7 §).

7.2 Lautakunta pitää seuraavia välimiehen kuluja lähtökohtaisesti hyväksyttävänä ja vahvistaa ne sääntöjen 47.3 §:n mukaisesti välimiesmenettelyn kustannuksiksi, jotka asianosaiset ovat velvollisia korvaamaan:

- Välimiehen majoitus- ja ateriakustannukset korkeintaan 500 euroa vuorokaudelta. Lautakunta voi hyväk- syä tämän summan ylittävät majoitus- ja ateriakustannukset vain poikkeustapauksessa.
- Lentomatka: business-luokan lentolippu.
- Junamatka: 1. luokan junalippu.
- Kilometrikorvaus oman auton käytöstä 0.45 euroa sekä pysäköinti-, tie- ja ruuhkamaksut.
- Menettelystä aiheutuneet taksikulut.
- Välimiesoikeuden istuntoja ja suullista käsittelyä varten tarvittavien neuvottelutilojen ja niiden laitteiden vuokratkustannukset (käsittäen esimerkiksi videoneuvotteluyhteyden järjestämisestä aiheutuneet kulut).
- Tulkkaus-, käännös- ja pikakirjoituspalvelujen käytöstä aiheutuneet kustannukset.
- Kuriiripalvelujen käytöstä aiheutuneet kustannukset.
- Kopiointikustannukset siinä tapauksessa, että kopioita on jouduttu ottamaan merkittävässä määrin tai tämä työ on jouduttu ulkoistamaan erillisen kopiointifirman tehtäväksi.
- Välimiesoikeuden määräämälle asiantuntijalle maksetut palkkiot ja kulut.

7.3 Muut välimiehille mahdollisesti aiheutuneet kustannukset jäävät heidän itsensä maksettaviksi. Lautakunta ei näin ollen hyväksy eikä vahvista korvattaviksi esimerkiksi välimiesten toimisto- ja muita yleiskuluja, kuten tavan- omaisia puhelin-, telefax- tai postituskuluja.

7.4 Välimiehille aiheutuneiden kustannusten korvaaminen edellyttää sitä, että välimiesoikeus toimittaa lautakun- nalle selkeästi jäsenetyn ja riittävästi yksilöidyn yhteenvedon kullekin välimiehelle aiheutuneista ja korvattavaksi vaadittavista kustannuksista ("kulyhteenvedo"). Kulyhteenvedossa tulee eritellä kullekin välimiehelle aiheutu-

neet kustannukset tyypiltään (esimerkiksi matkakustannukset, majoituskustannukset, suullisen käsittelyn järjestämiseen liittyvät kustannukset, välimiesoikeuden määräämän asiantuntijan käyttämisestä aiheutuneet kustannukset) ja määriltään.

7.5 Jos välimiesoikeus pyytää korvausta sille aiheutuneista kuluista lautakunnan määräämästä kuluennakosta menettelyn aikana, välimiesoikeuden on toimitettava yllä 7.4-kohdassa tarkoitettu kuluysteenveto lautakunnalle samassa yhteydessä. Muussa tapauksessa kuluysteenveto on toimitettava ennen lopullisen välitystuomion, sovinnon vahvistavan välitystuomion tai menettelyn lopettamispäätöksen antamista samalla, kun välimiesoikeus pyytää lautakuntaa vahvistamaan välimiesmenettelyn kustannukset sääntöjen 47 §:n mukaisesti.

7.6 Jos välimiehiä on useampi kuin yksi, välimiesten tulee koordinoida kulukorvauspyyntönsä siten, että välimiesoikeus voi toimittaa lautakunnalle keskitetysti yhden yhteisen kuluysteenvedon. Lautakunta voi asettaa välimiesoikeudelle määrääjän kuluysteenvedon toimittamiselle. Jos välimiesoikeus ei toimita kuluysteenvetoa lautakunnalle määrääjässä, lautakunta voi hylätä pyynnön kulujen korvaamisesta. Tällöin kulut jäävät välimiesten itsensä maksettaviksi.

7.7 Lautakunnalla on harkintansa mukaan oikeus pyytää kultakin välimieheltä lisäselvitystä korvattavaksi vaadituista kustannuksista ja vaatia välimiehiä toimittamaan kuitit tai muut tositteet, joista kustannusten oikeellisuus on todennettavissa. Välimiehet ovat suhteessa asianosaisiin henkilökohtaisesti vastuussa siitä, että he ovat ilmoittaneet korvattavaksi vaaditut kustannukset lautakunnalle asianmukaisesti. Lautakunta ei vastaa välimiesten mahdollisista virheistä asianosaisia kohtaan.

8. Välimiesoikeuden sihteerille maksettavat korvaukset

8.1 Välimiesoikeuden ottaman sihteerin käytöstä ja sihteerille tulevasta korvauksesta on annettu erillinen ohje ("sihteeriohje"). Seuraavassa esitetty täydentää siinä todettua.

8.2 Sihteerin ottaessaan välimiesoikeuden on sovittava sihteerin kanssa siitä, maksaako välimiesoikeus hänelle korvauksen tehdystä työstä ja aiheutuneista kuluista menettelyn aikana vai vasta sen päätyttyä.

8.3 Jos välimiesoikeus maksaa sihteerille korvauksen hänen tekemästään työstä, korvaus vähennetään välimiesoikeuden omista, lautakunnan vahvistamista palkkioista (sihteeriohje, 4.2 §). Välimiesoikeuden on tarvittaessa toimitettava ennakonpidätys ja maksettava työnantajan sosiaaliturvamaksu sihteerille maksettavasta korvauksesta.

8.4 Pyytäessään lautakuntaa vahvistamaan välimiesmenettelyn kustannukset välimiesoikeuden on samalla ilmoitettava lautakunnalle, (a) onko välimiesoikeus käyttänyt sihteeria; (b) maksaako välimiesoikeus sihteerille korvauksen hänen tekemästään työstä, ja mikä on korvauksen määrä; (c) vähennetäänkö sihteerin korvaus kolmijäsenisen välimiesoikeuden puheenjohtajan palkkiosta, vai vähennetäänkö se välimiesoikeuden jäsenten palkkioista muulla tavalla; ja (d) onko sihteerille aiheutunut sellaisia matka-, majoitus- tai muita vastaavia kuluja, jotka välimiesoikeus pyytää lautakuntaa vahvistamaan välimiesmenettelyn kustannuksiksi sihteeriohjeen 4.3 §:n sekä sääntöjen 47.2 ja 47.3 §:n mukaisesti.

8.5 Lautakunta arvioi yllä 8.4(d)-kohdassa tarkoitettujen sihteerin kulujen kohtuullisuuden ja päättää niiden korvattavuudesta. Jos lautakunta vahvistaa kulun välimiesmenettelyn kustannukseksi, välimiesoikeus voi velvoittaa välitystuomiossa asianosaiset korvaamaan kyseisen kulun.

8.6 Sihteerille maksettava korvaus tai kulu on mainittava lopullisessa välitystuomiossa, menettelyn lopettamispäätöksessä tai välitystuomiossa, jolla välimiesoikeus vahvistaa asianosaisten sovinnon. Jos välimiesmenettelyn paikka on Suomessa, sihteerille suoritettava maksu on sisällytettävä välitystuomiossa tai menettelyn lopettamispäätöksessä osaksi välimiesoikeuden kustannuksia välimiesmenettelylain (967/1992) 46 §:n 1 momentin mukaisesti (sihteeriohje, 4.4 §). Tämä on tarpeen, jotta sihteerille tulevat korvaukset ovat maksun laiminlyönnin tapauksessa täytäntöönpantavissa siten kuin välitystuomion täytäntöönpanosta on säädetty ja jotta sihteerille maksettavaksi vahvistettuihin korvauksiin tyytymätön asianosainen voi hakea muutosta niihin välimiesten kuluina välimiesmenettelylain 47 §:n 2 momentin mukaisesti samalla tavalla kuin välimiesten palkkioihin ja kuluihin.

9. Välimiehen palkkioon liittyvät verokysymykset

9.1 Välimies voi laskuttaa palkkionsa itselleen työkorvauksena. Tällöin palkkiosta on toimitettava ennakonpidätys sitä koskevien säännösten mukaisesti, jos välimiestä ei ole palkkion maksuhetkellä merkitty ennakoperintärekisteriin.

9.2 Pysyvästi ulkomailla asuvan välimiehen saamaa palkkiota (työkorvausta) ei pääsääntöisesti veroteta Suomessa. Veron perimättä jättäminen edellyttää kuitenkin sitä, että välimies toimittaa verottajalle annettavaa vuosi-ilmoitusta varten tiedon syntymäajastaan, osoitteestaan asuinvaltiossa ja ulkomaisesta verotunnisteestaan.

9.3 Välimies voi myös laskuttaa palkkionsa yritykselleen tai työnantajalleen. Tällöin välimiehen palkkioon voi tulla lisättäväksi arvonlisävero riippuen siitä, onko välimiehen yritys tai työnantaja merkitty arvonlisäverovelvollisten rekisteriin ja ovatko välimiesmenettelyn asianosaiset velvollisia maksamaan välimiehen palkkiosta arvonlisäveroa. Kansainvälisluontoisissa asioissa välimiesoikeuden on tarvittaessa hankittava asianosaisilta selvitys arvonlisävero-kohtelun osalta. Jotta välimieslautakunta voi huomioida mahdollisen arvonlisäveron oikein lautakunnan määrätessä välimiesoikeuden palkkion ja kulut, välimiesoikeuden tulee ilmoittaa lautakunnalle kustannusten vahvistamista koskevassa pyynnössään, miten vastuu välimiesmenettelyn kustannuksista tullaan jakamaan välitystuomiossa asianosaisten keskinäisessä suhteessa. Jos vastuu kustannuksista jaetaan asianosaisten keskinäisessä suhteessa useamman asianosaisten kesken, välimiehen palkkioon ja kuluihin voidaan joutua soveltamaan eri arvonlisäverokäsittelyitä rinnakkain.

9.4 Jos lautakunta on määrännyt kuluennakon, se maksaa välimiesten palkkiot kuluennakosta. Lautakunta toimittaa tarvittaessa palkkioista ennakonpidätyksen saamansa selvityksen perusteella. Lautakunta toimii ainoastaan rahan välittäjänä, kun se maksaa välimiesmenettelyn kustannukset kuluennakosta. Lopullinen vastuu kustannusten ja verojen maksamisesta säilyy asianosaisilla.

10. Välitystuomion sisältövaatimukset

10.1 Välitystuomiossa ja menettelyn lopettamispäätöksessä on yksilöitävä tarkoin asianosaiset, niiden nimet sekä mahdolliset yritys- ja yhteisötunnukset. Lautakunta suosittelee lisäksi, että välitystuomiossa ja menettelyn lopettamispäätöksessä ilmoitetaan myös asianosaisten asiamiesten nimet ja prosessiyhteystiedot.

10.2 Välimiesoikeuden on sisällytettävä lautakunnan vahvistamat välimiesmenettelyn kustannukset sellaisinaan lopulliseen välitystuomioon, sovinnon vahvistavaan välitystuomioon tai menettelyn lopettamispäätökseen ja eriteltävä, miten palkkiot ja kulukorvaukset on maksettava kullekin välimiehelle ja lautakunnalle (47.3 §). Sihteerille maksettava korvaus on huomioitava sihteeriohjeessa ja edellä tämän ohjeen 8-kohdassa selostetun mukaisesti.

10.3 Välimiesoikeuden on pääsääntöisesti määrättävä jutun hävinnyt asianosainen maksamaan välimiesmenettelyn kustannukset, elleivät asianosaiset ole toisin sopineet tai ellei välimiesoikeus erityisestä syystä katso perustelluksi jakaa kustannuksia asianosaisten keskinäisessä suhteessa muulla tavoin (47.4 §). Välimiesoikeus voi kiinnittää arvioinnissaan huomiota muun ohella siihen, onko joku asianosaisista laiminlyönyt velvollisuutensa edistää asian joutuisaa ja kustannustehokasta käsittelyä aiheuttamalla menettelyssä tarpeettomia kustannuksia tai viivästymistä (25.3 §).

10.4 Välimiesoikeuden on allekirjoitettava välitystuomio tai menettelyn lopettamispäätös, ilmoitettava siinä tuomion tai päätöksen antopäivä ja merkittävä tuomio tai päätös annetuksi välimiesmenettelyn sovitulla tai määrättyllä paikkakunnalla. Jos välimiehiä on useampi kuin yksi ja joku heistä kieltäytyy allekirjoittamasta välitystuomiota, tuomiossa on mainittava syy tähän (41.2 §). Jos välimiehet ovat erimielisiä ratkaisusta, äänestyksessä vähemmistöön jäänyt välimies voi kirjoittaa eriävän mielipiteen ja liittää sen tuomioon.

10.5 Jos välimiesmenettelyn paikka on Suomessa, välitystuomioon tai menettelyn lopettamispäätökseen on liitettävä välimiesmenettelylain 47 §:ssä tarkoitettu muutoksenhakuohjaus välimiehille vahvistettujen korvausten osalta. Lautakunta suosittelee seuraavaa välimiesmenettelylain sanamuotoon perustuvaa muutoksenhakuohjausta:

”Asianosaisella on oikeus 60 päivän kuluessa siitä päivästä, kun hän on saanut kappaleen välitystuomiota, hakea tuomioistuimelta muutosta välitystuomioon siltä osin kuin se koskee välimiehille vahvistettujen korvausten määriä. Muutosta haetaan toimittamalla kirjallinen hakemus sekä jäljennös välitystuomiosta sille alioikeudelle, jonka tuomiopiirissä välitystuomio on annettu.”

10.6 Välimiesoikeuden on toimitettava alkuperäinen kappale lopullisesta välitystuomiosta, sovinnon vahvistavasta välitystuomiosta, menettelyn aikana mahdollisesti annetusta osa- tai välituomiosta sekä menettelyn lopettamispäätöksestä kullekin asianosaiselle ja lautakunnalle viivytyksettä (41.3 ja 44.3 §). Lautakunnalle toimitettavat tuomiot ja päätökset pyydetään lähettämään myös sähköpostitse word-tiedostomuodossa osoitteeseen info@arbitration.fi.